

Jesper Stanges prædiken 4. søndag efter helligtrekonger

Taler

Jesper Stange
Sognepræst

Dato

29. januar 2006

Sted

Vor Frue Kirke, Københavns
Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 14, vers 22-33

Salmer

Rind nu op i Jesu navn
Gloria: Ære være Gud i det højeste
Helligånden trindt på jord
Det koster ej for megen strid
Han, som på jorden bejler
Du er vor skat, o Jesus sød
Gud Herren så til jorden ned, vers 5
Aldrig er jeg uden våde

Et lille skridt for et menneske

Vores historie som menneskeslægt kan beskrives som en stadig voksende beherskelse af naturen.

Fra et primitivt stade, hvor vi var i naturens vold, har vi bevæget os mod stadig større beherskelse af naturen.

Vi er ikke herre over naturen. Det har de store naturkatastrofer i Sydøstasien, Mellemamerika og Pakistan demonstreret, men vi er på den anden side heller ikke i naturens vold i en grad som tidligere.

Det er derfor, katastrofer som flodbølger, orkaner og jordskælv ikke alene er humanitære katastrofer, men også en ulykke for vores selvforståelse. De krænker vores magt.

Og det, der udspiller sig for øjnene i dette gigantiske perspektiv, træder også frem i mikroskopet. Bag genernes gåde gemmer sig ikke en løsning, men endnu

en gåde.

Så man kunne sige om vores tidlige forfædre, at nok var de i en helt anden grad end os udsatte overfor vejr og vind og naturens luner, men de var ikke mere sårbare, end vi er.

Vi kan længe leve med troen på, at vi har tæmmet naturens kræfter, og derfor rystes vi så meget mere, når vi opdager, hvor lidt vi magter, når de utæmmet bryder løs over os.

Som om vi ikke allerede vidste det. Enhver, der har stået og betragtet en solopgang eller en solnedgang, ved det jo fra sin betagelse. Naturen er større end forklaringer. Den skal ikke beherskes, den skal besynges.

Vi bliver betaget af solens opgang og nedgang vel vidende, at det er os selv, der går op og ned med den klode, vi står på. Vi ved, vi nedskriver naturen, hvis vi udelukkende gør den til genstand for vores forklaringer.

Og så ved vi det ikke alene fra vores betagelse. Vi ved det også for vores frygt.

Det betyder, at selv den, der befinder sig længst fra det, vi ville kalde et religiøst univers, kender til den originale religiøsitet, ur-religiøsiteten så at sige.

Religiøsitet i sin mest oprindelige form. Religiøsitet som forholdet til det på en gang skræmmende og dragende. Denne dobbeltbevægelse af modsatrettede følelser. *Tremendum et fascinans*, kalder religionshistorikerne det – på én gang forfærdende og fascinerende.

Naturen tænder den barnlige længsel efter at åbne det hegn, man har fået forbud mod at nærme sig.

Historien om Peters vandring på søen taler lige til denne oprindelighed, denne urfølelse af frygt og fascination. Her er et menneske, som virkelig overskrider grænsen mellem det faste og det flydende, som bogstaveligt talt overtræder naturens love. Går den eller går den ikke?

Den går selvfølgelig ikke. Han plumper lige i.

I Peter spejler sig på én gang vores nysgerrighed efter at se, hvad der sker, hvis vi

sætter os udover naturens lovmæssighed, og samtidig vores frygt for at drukne i projektet. Man kan ikke gå på vandet, men man kan heller ikke lade være med at forsøge.

I en primitivere religionsform besværgede mennesker naturen, ofrede til den som et dybsindigt og indsigtfuldt udtryk for, at mennesket selv var en del af den natur, det både levede i og levede af. Det gjaldt om at stå sig med magterne.

Naturen er på Peters tid ikke længere genstand for religiøs hengivenhed. Mennesket havde over århundreder viklet sig ud af sin naturforbundethed.

Og Peter kunne have triumferet ligesom Armstrong, da han satte fod på den gamle måne, der indtil da alene havde været hjemstedet for menneskelige længsler, drømme og fantasier: dette er et lille skridt for et menneske, men et stort for menneskeheden. Som naturens overmand.

Men det var ikke det, Peter sagde. Han bad: Herre, frels mig! Det var altså et alt for stort skridt for både Peter og menneskeheden, det han tog, da han satte foden på bølgen.

Og hermed slår evangeliet den menneskelige religiøsitet hjem.

Peters vandring på søen er fortællingen om religiøsiteten i det primitive stade, vi aldrig trækker os selv op fra. Peter bliver i erkendelse af sin afmagt slået tilbage til den oprindelige eller originale religion. Og herfra lyder trosbekendelsen i sin enkelthed: Herre, frels mig! Den bekendelse behøver man ikke engang at have fulgt konfirmationsforberedelsen for at kunne.

Nu griber Jesus så fat i den synkefærdige. Men det er nok værd at bemærke, at det ikke er for at lære ham at gå på vandet.

Det kan "lidettroende" slet ikke, for det *skal* de nemlig ikke.

Matthæus benytter det ord, som på græsk betyder "tro", eller ord af denne stamme, seksogtyve gange, heraf de seksten gange i forbindelse med underfortællinger.

Peter er for eksempel lidettroende. Og det spændende er, at ordet så godt som

aldrig anvendes i den samtidige hellenistiske litteratur til at beskrive forholdet mellem mennesker og Gud. Det benyttes til at betegne et tillidsforhold mellem mennesker.

Som udtryk for et rigtigt og godt forhold til Gud, benytter man ord som indsigt og erkendelse.

Men det er ikke indsigt, Peter mangler. Han ved selvfølgelig, at han ikke kan gå på vandet.

Det, Peter mangler eller kun har "lidet" af, er ikke indsigt, men tillid.

Peter mangler tillid til sin sunde dømmekraft. Og Jesus træder til, ikke for at redde os fra vores dybe afhængighed af den natur, vi selv er en del af, men for at redde os fra den misforståelse, at vi kan benytte religionen til at hæve os over den, eller som Peter ophæve den lovmæssighed, at vi altså ikke kan gå på vandet.

Jesus træder til, når vi synker for dybt i vores vilje til at beherske. Han giver enhver Peter en hånd for at hive ham op af vildfarelsen.

Det svarer ganske til, at kristentroen ikke tilbyder den søgende indsigt i hverken naturens gådefulde indretning eller i Guds væsen.

Troen er en håndsrækning. En håndsrækning er noget, man får af den ven, som vil en det godt. Ikke fordi, man har fortjent det, men for venskabs skyld.

Jesus giver Peter en håndsrækning, så han ikke behøver fremture i sin misforståelse. Det er en hjælp til den lidettroende, som ikke tør tro på sin sunde fornuft og i stedet tror, at Jesus er undskyldningen for ikke at gøre det.

I forhold til det religiøse klima, Peter var opvokset i, vendes der op og ned på hans begreber.

Moderne filosoffer som den kristne K.E. Løgstrup og den jødiske Martin Buber har efter en lang, lang tradition i vores vestlige verden for alene at betragte naturen som genstand for vores iagttagelse, beskrivelse og beherskelse – for ikke at sige udnyttelse – gentaget den originale, den oprindelige viden om, at vi med et udtryk af Løgstrup ikke "sidder på randen af universet", som iagttagere og

beherskere, men er indfældet i universet.

Hvis vi ikke som Peter skal træde helt ved siden af, må vi tilbage til den oprindelige, den originale agtelse for naturen i dens gavmildhed og dens grusomhed. Den gør os til det, vi er.

Det indsigtfulde forhold består ikke i at gennemskue, men i at agte.

Med kristentroen er vi befriet fra at se en tavs guddomsmagts vrede i naturens lunefuldhed. I al sin gådefuldhed er den Guds skaberværk. Når vi ikke kan bunde i dens gåde og synker i, kan enhver lidettroende regne med en hjælpende hånd.

Ikke til at gå på vandet, men til at leve med den indsigt, at vi aldrig kommer til det.

Kilde

Jesper Stange: "Ord til andet – prædikener", s. 67-73. Forlaget Alfa. 2012

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

4. søndag efter helligtrekonger, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jesper-stanges-praediken-4-sondag-efter-helligtrekonger>